

Сборник съдебна практика

ОПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЪДА (шести състав)

8 септември 2015 година *

„Преюдициално запитване — Член 99 от Процедурния правилник на Съда — Директива 2005/29/ЕО — Защита на потребителите — Нелоялни търговски практики — Намаление на цени — Маркиране или отбелязване на референтната цена“

По дело C-13/15

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Cour de cassation (Франция) с акт от 9 септември 2014 г., постъпило в Съда на 16 януари 2015 г., в наказателното производство срещу

Cdiscount SA,

СЪДЪТ (шести състав),

състоящ се от: S. Rodin, председател на състава, A. Borg Barthet (докладчик) и E. Levits, съдии,

генерален адвокат: P. Mengozzi,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, да се произнесе с мотивирано определение на основание член 99 от Процедурния правилник на Съда,

постанови настоящото

Определение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на Директива 2005/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2005 година относно нелоялни търговски практики от страна на търговци към потребители на вътрешния пазар и изменение на Директива 84/450/ЕИО на Съвета, Директиви 97/7/ЕО, 98/27/ЕО и 2002/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, и Регламент (ЕО) № 2006/2004 на Европейския парламент и на Съвета („Директива за нелоялни търговски практики“) (ОВ L 149, стр. 22; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 14, стр. 260).
- 2 Запитването е отправено в рамките на наказателно производство, образувано срещу дружество Cdiscount SA (наричано по-нататък „Cdiscount“) поради непосочване на референтната цена при продажбите на намалена цена, извършвани от Cdiscount на сайт за електронна търговия.

* Език на производството: френски.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Съображения 6, 8 и 17 от Директивата за нелоялни търговски практики гласят:

„(6) [...] настоящата директива сближава законодателствата на държавите членки относно нелоялните търговски практики, включително нелоялната реклама, които пряко нарушават икономическите интереси на потребителите и в тази връзка непряко нарушават и икономическите интереси на конкурентите действащи законосъобразно. [...] Тази директива не засяга и не обхваща националните законодателства за нелоялни търговски практики, които увреждат само икономическите интереси на конкурентите, или които са свързани със сделките между търговци; отчитайки напълно принципа на субсидиарност, държавите членки ще продължат да регулират такива практики по свое усмотрение, в съответствие с правото на Общността. [...]

[...]

(8) Тази директива пряко защитава икономическите интереси на потребителите от нелоялни търговски практики от страна на търговци към потребители. [...]

[...]

(17) Желателно е тези търговски практики, които са нелоялни във всички случаи, да бъдат определени, за да се осигури по-висока правна сигурност. Приложение I съдържа пълния списък на всички такива практики. Това са единствените търговски практики, които може да считат за нелоялни, без оценка на индивидуални случаи съгласно разпоредбите на членове 5 до 9. Списъкът може да бъде променян само чрез изменение на директивата“.

4 Член 1 от Директивата предвижда:

„Целта на настоящата директива е да допринесе за правилното функциониране на вътрешния пазар и постигане на високо ниво на защита на потребителите чрез сближаване на законовите, подзаконовите и административни разпоредби на държавите членки по отношение на нелоялните търговски практики, накърняващи икономическите интереси на потребителите“.

5 Член 2 от същата директива гласи:

„За целите на настоящата директива:

[...]

г) „търговски практики от търговците към потребителите“ (наричани по-долу за краткост „търговски практики“): всяко действие, бездействие[,] поведение или представяне, търговски съобщения, включително реклама и маркетинг, извършвани от търговец, пряко свързан[и] с [рекламиране], продажба или доставка на стока до потребители;

[...]“.

6 Член 3, параграф 1 от същата директива има следното съдържание:

„Настоящата директива се прилага по отношение на нелоялни търговски практики от страна на търговците към потребителите, съгласно разпоредбата на член 5, преди, по време на и след търговска сделка във връзка със стока“.

7 Съгласно член 4 от Директивата за нелоялни търговски практики:

„Държавите членки няма да ограничават нито свободата за предоставяне на услуги, нито свободното движение на стоки по причини, попадащи в областта на сближаването[,] постигнато с настоящата директива“.

8 Член 5 от тази директива, озаглавен „Забрана за нелоялни търговски практики“, предвижда:

„1. Забраняват се нелоялните търговски практики.

2. Една търговска практика е нелоялна, ако:

а) противоречи на изискванията за дължимата професионална грижа,

и

б) съществено изопачава или е възможно да изопачи съществено икономическото поведение по отношение на продукта на средния потребител, до когато достига или за когато е предназначена стоката, или на средния представител на група, когато една търговска практика е ориентирана към група потребители.

[...]

4. По-специално търговските практики са нелоялни, когато:

а) са заблуждаващи по смисъла на членове 6 и 7,

или

б) са агресивни по смисъла на членове 8 и 9.

5. Приложение I съдържа списъка на тези търговски практики, които се считат за нелоялни при всякакви обстоятелства. Същият списък се прилага във всички държави членки и може да бъде променен само чрез изменение на настоящата директива“.

9 Член 6 от Директивата за нелоялните търговски практики предвижда:

„Заблуждаваща е тази търговска практика, която съдържа невярна информация и следователно е невярна, или по някакъв начин, включително когато посредством цялостното представяне заблуждава или е възможно да заблуди средният потребител, дори и ако съдържащата се в нея информацията е фактически точна, по отношение на един или повече от посочените по-долу елементи, и във всички случаи подтиква или е възможно да подтикне потребителя да вземе решение за сделка, което в противен случай не би взел:

[...]

г) цената или начина, по който е формирана цената или съществуването на специфично ценово предимство;

[...]“.

Френското право

10 Съгласно член L. 113-3 от френския кодекс за потребителите, в приложимата му към момента на фактите по главното производство редакция (наричан по-нататък „Кодексът за потребителите“), „всеки продавач на продукт или доставчик на услуги трябва чрез маркиране, етикетиране, отбелязване или по всякакъв друг подходящ начин да информира потребителите за цените, евентуалните ограничения на договорната отговорност и особените условия на продажба, съгласно установени с постановления на министъра на икономиката ред и условия“.

11 Член R. 113-1 от посочения кодекс предвижда:

„С предвидената за простъпките от пети клас глоба се наказват продажбата на стоки или продукти или доставката на услуги на цени, които са определени в нарушение на декрети, приети съгласно член 1 от Наредба № 86-1243 от 1 декември 1986 г., който е възпроизведен в член L. 113-1, или на постановления със същия предмет, приети съгласно Наредба № 45-1483 от 30 юни 1945 г. и запазени в сила като преходна мярка с член 61 от споменатата по-горе Наредба от 1 декември 1986 г., който се намира в приложението към настоящия кодекс.

Същите наказания се налагат при нарушение както на предвидените в член L. 113-3 постановления, с които се определят редът и условията за информиране на потребителя относно цените и особените условия на продажба, така и на постановленията със същия предмет, приети съгласно Наредба № 45-1483 от 30 юни 1945 г.

При повторност се налагат глобите, предвидени в случай на повторно извършване на простъпка от пети клас“.

12 Съгласно член 1, точка 2 от Постановлението от 31 декември 2008 г. за обявленията за ценови намаления за потребителите (JORF от 13 януари 2009 г., стр. 689, наричано по-нататък „Постановлението от 31 декември 2008 г.“), прието съгласно член L. 113-3 от Кодекса за потребителите, когато насочена към потребителите реклама, съдържаща обявление за намаление на цени, „се прави на мястото, където се извършва продажбата или на търговски интернет сайт, при етикетирането, маркирането или отбелязването на цените, направено в съответствие с действащите разпоредби, трябва да се посочи, наред с обявената намалена цена, определената в член 2 референтна цена“.

13 Член 2 от посоченото постановление предвижда:

„1. Референтната цена по настоящото постановление не може да превишава най-ниската цена, реално прилагана от направилото обявлението лице, на сходен артикул или сходна услуга в същия обект за продажба на дребно или за продажба от разстояние през последните тридесет дни преди да започне рекламата. Така определената референтна цена може да бъде запазена при намаления на цените, обявявани последователно през периода на една и съща търговска „акция“, в рамките на един месец, считано от първото обявление за намалението на цени, или през един и същи период на промоции или на разпродажби.

Направилото обявлението лице трябва да може, при поискване от упоменатите в член L. 450-1 от Търговския кодекс служители, да удостовери с разписки, бордера, формуляри за поръчка, касови бележки или всякакъв друг документ всички цени, които реално е прилагало през този период.

2. Направилото обявлението лице може да използва като референтна цена и цената, препоръчана от производителя или от вносителя на продукта, или максималната цена, която следва от разпоредаба от областта на икономическото законодателство.

В този случай посоченото лице трябва да може да удостовери пред служителите, упоменати в член L. 450-1 от Търговския кодекс, наличието на тези източници и факта, че другите разпространители на същия продукт обикновено прилагат тези цени.

3. Когато сходен артикул не е бил продаван по-рано в същия обект за продажба на дребно или за продажба от разстояние и производителят или вносителят вече не указва препоръчителна цена за него, изчисляването при обявленията за намаление на цени по член 1 може да се направи, като за източник се използва последната препоръчителна цена, която обаче не може да бъде по-стара от три години преди да започне рекламата.

В този случай в обявлението за намалението на цени се прави отбелязване, до референтната цена, с текст „препоръчителна цена“, придружен от годината, за която тази цена се отнася.

При поискване от служителите, упоменати в член L. 450-1 от Търговския кодекс, направилото обявлението лице трябва да може да удостовери реалността на тази препоръчителна цена, както и че тази цена е била прилагана“.

Спорът по главното производство и преюдициалният въпрос

- 14 Видно от акта за преюдициално запитване, на 16 октомври 2009 г. службите на Дирекцията за защита на лицата в департамента Жиронд са съставили протокол, в който са посочили множество нарушения на разпоредбите на Постановлението от 31 декември 2008 г.
- 15 Тези служби са констатирани, че в офертите си за покупка на намалени цени дружество Cdiscount, което експлоатира сайт за електронна търговия, не е посочило референтните цени преди намалението или цените, препоръчани от производителя преди намалението. Липсата на отбелязване или на маркиране на референтната цена при обявяването от търговците на ценови намаления обаче представлява нарушение на разпоредбите на това постановление и на член L. 113-3 от Кодекса за потребителите, за което е предвидена наказателна санкция.
- 16 Cdiscount е призовано пред районния наказателен съд в Бордо, който отхвърля на първа инстанция довода му, че Постановлението от 31 декември 2008 г. не е съобразено с разпоредбите на Директивата за нелоялни търговски практики, и обявява, че то носи отговорност за деянията, в които е обвинено.
- 17 Cdiscount обжалва това решение пред апелативния съд в Бордо, който го потвърждава с решение от 5 юли 2013 г. със съображението, че маркирането или отбелязването на референтната цена само по себе си не е търговска практика, а се явява начин, по който да се приложи търговската практика за обявяване на ценови намаления. Ето защо той приема, че това маркиране или отбелязване не попада в приложното поле на споменатата директива.
- 18 След като присъдата на Cdiscount е потвърдена от въззивна инстанция, то подава касационна жалба.
- 19 Запитващата юрисдикция отбелязва, от една страна, че залегналата в процесните национални разпоредби забрана се прилага във всички случаи, и от друга, че Директивата за нелоялни търговски практики установява изчерпателен списък на търговските практики, които се считат

за нелоялни при всякакви обстоятелства, и предвижда в членове 5—9, че с изключение на тези практики дадена търговска практика може да се счита за нелоялна едва след преценка във всеки отделен случай.

- 20 Като приема, че изходът на спора по главното производство зависи от тълкуването на Директивата за нелоялни търговски практики, френският Cour de cassation решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Представяват ли разпоредбите на членове 5—9 от [Директивата за нелоялни търговски практики] пречка за установяване на забрана, при всякакви обстоятелства, на намаленията на цени, които не са били изчислени спрямо референтна цена, установена по нормативен път, независимо от възможното им отражение върху решението на средния потребител?“.

По преюдициалния въпрос

- 21 По силата на член 99 от Процедурния правилник на Съда, когато отговорът на преюдициалния въпрос се налага недвусмислено от съдебната практика, Съдът може във всеки един момент да се произнесе с мотивирано определение по предложение на съдията докладчик и след изслушване на генералния адвокат.
- 22 Тази разпоредба следва да се приложи по настоящото дело.
- 23 С въпроса си запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали Директивата за нелоялни търговски практики трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национални разпоредби като разглежданите в главното производство, които предвиждат обща забрана за обявленията за ценово намаление, на които при маркирането или отбелязването на цените не е посочена референтната цена.
- 24 За да се отговори на този въпрос е необходимо най-напред да се определи дали член 1, точка 2 и член 2 от Постановлението от 31 декември 2008 г., които са приложими към фактите по главното производство, преследват цели, свързани със защитата на потребителите, така че да могат да попадат в приложното поле на Директивата за нелоялни търговски практики.
- 25 Съгласно съображение 8 от цитираната директива всъщност тя „пряко защитава икономическите интереси на потребителите от нелоялни търговски практики от страна на търговци към потребители“ и допринася, както по-специално прогласява член 1 от нея, за постигането на „високо ниво на защита на потребителите чрез сближаване на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки по отношение на нелоялните търговски практики, накърняващи икономическите интереси на потребителите“ (определение INNO, C-126/11, EU:C:2011:851, т. 27 и цитираната съдебна практика).
- 26 Съгласно съображение 6 от Директивата за нелоялни търговски практики обаче от обхвата ѝ са изключени националните законодателства относно нелоялни търговски практики, които увреждат „само“ икономическите интереси на конкуренти или които са свързани със сделките между търговци (определение INNO, C-126/11, EU:C:2011:851, т. 28 и цитираната съдебна практика).
- 27 В тази насока следва да се отбележи, че запитващата юрисдикция не се произнася ясно за целите на Постановлението от 31 декември 2008 г.
- 28 Уместно е обаче да се напомни, че в рамките на преюдициалното запитване Съдът не следва да се произнася по тълкуването на вътрешното право, тъй като това е изцяло от компетентността на запитващата юрисдикция. Всъщност в рамките на разпределението на правомощията между

- юрисдикциите на Европейския съюз и националните юрисдикции Съдът трябва да вземе предвид фактическия и правен контекст, в който се вписват преюдициалните въпроси, така както е очертан с акта за преюдициално запитване (определения Koukou, C-519/08, EU:C:2009:269, т. 43 и цитираната съдебна практика, както и Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, т. 27).
- 29 Ето защо запитващата юрисдикция, а не Съдът, следва да установи дали разглежданите в главното производство национални разпоредби, а именно — член 1, точка 2 и член 2 от Постановлението от 31 декември 2008 г. — действително преследват цели, свързани със защитата на потребителите, за да провери дали тези разпоредби могат да попаднат в приложното поле на Директивата за нелоялни търговски практики (определение Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, т. 28).
- 30 В случай че запитващата юрисдикция стигне до такова заключение, следва също да се определи дали обявленията за ценово намаление, на които при маркирането или отбелязването на цените не е посочена референтната цена и които са предмет на разглежданата в главното производство забрана, представляват търговски практики по смисъла на член 2, буква г) от Директивата за нелоялни търговски практики и дали поради това се уреждат от нейните разпоредби (вж. в този смисъл определение Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, т. 29).
- 31 В това отношение следва да се отбележи, че член 2, буква г) от Директивата за нелоялни търговски практики съдържа изключително обширна дефиниция на понятието „търговска практика“, определяйки го като „всяко действие, бездействие[,] поведение или представяне, търговски съобщения, включително реклама и маркетинг, извършвани от търговец, пряко свързан[и] с [рекламиране], продажба или доставка на стока до потребители“ (определение Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, т. 30 и цитираната съдебна практика).
- 32 Ценови намаления като тези по главното производство, които имат за цел да стимулират потребителите да купуват продуктите на сайт за електронна търговия, ясно се вписват в рамките на търговската стратегия на даден оператор и са пряко насочени към рекламата и продажбата на тези продукти. Следователно тези намаления представляват търговски практики по смисъла на член 2, буква г) от Директивата за нелоялни търговски практики и поради това попадат в нейното материално приложно поле (вж. в този смисъл определение Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, посочено по-горе, т. 31).
- 33 След като това е установено, следва да се провери дали Директивата за нелоялни търговски практики допуска забрана като предвидената в член 1, точка 2 и член 2 от Постановлението от 31 декември 2008 г. на обявленията за ценово намаление, на които при маркирането или отбелязването на цените не е посочена референтната цена.
- 34 В това отношение е важно да се напомни, на първо място, че доколкото Директивата за нелоялни търговски практики извършва пълно хармонизиране на правилата относно нелоялните търговски практики на търговците спрямо потребителите, държавите членки не могат да приемат, както предвижда изрично член 4 от тази директива, по-ограничителни мерки от определените от посочената директива, дори и с цел да осигурят по-висока степен на защита на потребителите (определение Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, посочено по-горе, т. 33 и цитираната съдебна практика).
- 35 По-нататък, следва също да се отбележи, че член 5 от посочената директива излага критериите, позволяващи да се определят обстоятелствата, при които дадена търговска практика трябва да се счита за нелоялна и следователно за забранена.

- 36 Така съгласно член 5, параграф 2 една търговска практика е нелоялна, ако противоречи на изискванията за дължимата професионална грижа и съществено изопачава или е възможно съществено да изопачи икономическото поведение на средния потребител по отношение на продукта.
- 37 Освен това член 5, параграф 4 от Директивата за нелоялни търговски практики по-специално разграничава две конкретни категории нелоялни търговски практики, а именно „заблуждаващите практики“ и „агресивните практики“, които съответно отговарят на уточнените критерии, от една страна, в членове 6 и 7 от Директивата и от друга, в членове 8 и 9 от нея.
- 38 Накрая, същата директива въвежда в приложение I изчерпателен списък от 31 търговски практики, които в съответствие с член 5, параграф 5 от нея се считат за нелоялни „при всякакви обстоятелства“. Следователно, както изрично уточнява съображение 17 от посочената директива, единствено тези търговски практики могат да се считат за нелоялни, без да стават обект на оценка във всеки конкретен случай съгласно разпоредбите на членове 5—9 от Директивата за нелоялни търговски практики (определение Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, т. 37 и цитираната съдебна практика).
- 39 Що се отнася до разглежданите в главното производство национални разпоредби, безспорно е, че практиките, състоящи се в съобщаването на потребителите за ценови намаления, при които при маркирането или отбелязването на цените не е посочена референтната цена, не се съдържат в приложение I към Директивата за нелоялни търговски практики. Ето защо те не биха могли да бъдат забранени при всякакви обстоятелства, а само след специален анализ, позволяващ установяването на техния нелоялен характер (вж. в този смисъл определение Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, т. 38).
- 40 Трябва обаче да се приеме за установено, че член 1, точка 2 и член 2 от Постановлението от 31 декември 2008 г. забраняват общо обявленията за ценово намаление, на които при маркирането или отбелязването на цените не е посочена референтната цена, без да е необходимо да се определя с оглед на фактическия контекст на всеки отделен случай дали съответната търговска операция е „нелоялна“ в светлината на критериите, изложени в членове 5—9 от Директивата за нелоялни търговски практики (вж. в този смисъл определение Wamo, C-288/10, EU:C:2011:443, т. 39 и цитираната съдебна практика).
- 41 При това положение на поставения въпрос следва да се отговори, че Директивата за нелоялни търговски практики трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национални разпоредби като разглежданите в главното производство, които предвиждат обща забрана, без във всеки отделен случай да се прави оценка, въз основа на която да се установи, че обявленията за ценово намаление, на които при маркирането или отбелязването на цените не е посочена референтната цена, представляват нелоялна практика, доколкото тези разпоредби преследват цели, свързани със защитата на потребителите. Запитващата юрисдикция следва да прецени дали е такъв случай в главното производство.

По съдебните разноски

- 42 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения Съдът (шести състав) реши:

Директива 2005/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2005 година относно нелоялни търговски практики от страна на търговци към потребители на вътрешния пазар и изменение на Директива 84/450/ЕИО на Съвета, Директиви 97/7/ЕО, 98/27/ЕО и 2002/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, и Регламент (ЕО) № 2006/2004 на Европейския парламент и на Съвета („Директива за нелоялни търговски практики“), трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национални разпоредби като разглежданите в главното производство, които предвиждат обща забрана, без във всеки отделен случай да се прави оценка, въз основа на която да се установи, че обявленията за ценово намаление, на които при маркирането или отбелязването на цените не е посочена референтната цена, представляват нелоялна практика, доколкото тези разпоредби преследват цели, свързани със защитата на потребителите. Запитващата юрисдикция следва да прецени дали е такъв случаят в главното производство.

Подписи